

**Предлог за доделу Награде НК ИКОМ Србија 2023
Музеју Војводине
у категорији Музеј године 2022.**

Учешће у програму за 2022. годину, током које је град Нови Сад носио престижну титулу културне престонице Европе, Музеј Војводине учинило је угледним примером музејске установе културе, која је за дату специјалну прилику светској и домаћој публици понудила бројне садржајне програме. За ову посебну прилику, у сарадњи са Фондацијом „Нови Сад 2022 – Европска престоница културе“, а у складу са програмским луковима Фондације, остварене су изложбе *Тамо где сеоба завршава – од римске Паноније до данашње Војводине* (која је одговорила на теме програмских лукова *Сеобе и Хероине*), *Сан неолитске ноћи* (програмски лукови *Дунавско море* и *Тврђава мира*) и *Марама као културни означитељ* – у сарадњи са СФО (Ре)конекција/ЖеНСки музеј (програмски лук *Хероине*). Велика посећеност и пажња медија обележиле су трајање ове три изложбе, које су биле пропраћене и бројним радионицама и предавањима. У оквиру пројекта *Колонизација Војводине*, као дела званичног програма „Нови Сад 2022 – Европска престоница културе“ (програмски лук *Сеобе*), у сарадњи са Културним центром Новог Сада остварене су и изложбе *Преци и потомци – по стрмој равници* и *Сељачка земљорадничка задруга Херцеговина*. Још један програм под покровитељством Фондације имао је велику пажњу и значио значајне помаке у музејској едукацији, а то је пројекат *Бекство из музеја: Митолошка авантура*, који је везан за лудистички приступ тумачењу Сталне поставке за децу узраста 9–15 година. Пројекат је наставак игре типа рум искејп *Бекство из музеја: тајна бесмртности*, настао са идејом да се музеј учини местом за игру кроз коју ће се остварити једна од главних његових функција: едукација и ширење знања. На овај начин музеј се прилагођава потребама савремене публике (младих и деце), нудећи занимљиво и несвакидашње искуство.

Богата програмска активност Музеја током 2022. године огледала се и ван зацртаних идеја и циљева Фондације, те су реализоване и изложбе *Тамбурашка традиција у Војводини* (у Музеју тамбурице), *Скулптура и звук* (звучне инсталације вајара Николе Мацуре), *Војводина и Доња Аустрија интеркултуралне везе* (у сарадњи са покрајином Доња Аустрија), *Бошко Петровић – скице за велика дела*, затим *Повратак у Центар* – изложба стрељачких спомен-мета из колекције Музеја Војводине (постављена у културној станици Еђшег), те *Шешири из колекције Музеја Војводине*, поводом одржавања Недеље моде (Serbia Fashion Week). Музеј је реализовао изложбу *Корак до века* на 89. Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, *Др Милан Николић* у свом депандансу Медицинска музејска збирка – Пастеров завод, а угостио је изложбу из Завода и музеја Битоле *Додир уметности* тактилну, као и скулптуру *Дан Зорана Вучковића*.

Као изузетан догађај мора бити поменут и несвакидашњи повратак давно отуђеног предмета – слике *Благовештенски сабор 1861*. Влаха Буковца, која је украдена из депанданса у Челареву давне 1993, и о чијој се судбини до недавно ништа није знало. Историјски догађај приказан на поменутом уметничком делу од немерљивог је значаја за српску културу и историју. Неуобичајен задатак који је стављен пред стручњаке Музеја Војводине у циљу повратка слике у државу, подсетио је на угроженост и ненадоместивост

старих предмета, односно важност мисије установа за заштиту културног наслеђа. Након повратка, слика је као део мање поставке била изложена у Малом изложбеном салону Музеја Војводине како би посетиоци имали прилику да сведоче овом значајном догађају.

Активности музеја током протекле године подразумевале су и позајмице раније реализованих изложби, а које су током 2022. године биле приказане на бројним локацијама широм Србије и ван ње: *Ја носим вас, ви носите мене – обућа из Етнолошке збирке Музеја Војводине* приређена је у Етнографском музеју у Београду, *Стрма равница – сто година од колонизације у Војводини, 1921–2021.* у Народном музеју у Кикинди, Народном музеју у Зрењанину и Музеју Херцеговине у Требињу, *Испит зрелости – матуранти војвођанских гимназија од половине 19. века до 60-их година 20. века* у Народном музеју Ваљево, *Карловачка гимназија као чувар културне баштине* у Народном музеју Крушевац, *Војне капе и шлемови од средине 19. до средине 20. века* у Градском музеју Бечеј, *Знамените личности из доба присаједињења Војводине Краљевини Србији 1918.* у Историјском архиву Града Новог Сада, док је изложба *39 дана који су променили Банат 1918.* гостовала у Градској кући у Зрењанину.

Музеј Војводине је својим знаменитим експонатима и стручном подршком током 2022. учествовао на изложбама других установа и организација, у земљи и иностранству: на мултимедијалној изложби *Прва дама српске књижевности* (међународни пројекат *Културна рута жена писаца*, реализована у Ејшегу), на изложби *Традиција вашара у Србији* (у реализацији Етнолошке секције Музејског друштва Србије у Народном музеју у Чачку). На изложби *Пад Римског царства (Fall of the Roman Empire)* у трирском Ландесмусеуму (Немачка) надалеко чувени римски позлаћени шлем из Беркасова видело је преко 100.000 посетилаца, док су на изложби *Краљеви и светитељи. Доба династије Арпад (King and Saints. The Age of the Arpad Dynasty)* у Сент Иштван Кираљ Музеју (Секешфервар, Мађарска) били представљене јединствене бронзане иконице и камена пластика 12. века из Раковца.

Издавачка активност музеја испратила је богату програмску активност издавањем низа публикација – *Рад Музеја Војводине*, главна стручна (музеолошка) публикација куће, која редовно излази више од седам деценија, објављена је као свеска број 64. Монографске публикације стручњака Музеја објављене у 2022. години обухватају: *Личности из доба присаједињења* и *Павле Добановачки и Српски народни одбор у Сентомашу/Србобрану* Зорана Вељановића, *Фотографије др Радивоја Симоновића – Херцеговина и Црна Гора*, књ. 3 Богдана Шекарића, монографија *Бошко Шево* (у суиздаваштву са Академијом уметности у Новом Саду), *Од вакцине до музеја – 100 година Пастеровог завода у Новом Саду* Душана Лалошевића и Снежане Добрић. Листу објављених каталога (од којих су неки представљали саставни део изложби), сачињавају каталози: *Тамо где сеоба завршава – од римске Паноније до данашње Војводине*, *Сан неолитске ноћи* Лидије Баљ и Андреја Старовића, *Тамбурашко наслеђе – изложба старих тамбурашких инструмената* Александра Антуновића, *Бошко Петровић – скице за велика дела* (каталог и брошура) Драгане Гарић, *Војводина и Доња Аустрија интеркултуралне везе* групе аутора, *Скулптура и звук* Николе Мацуре, *Каталог збирке Грађанска ношња* Љубице Отић, *Државни симболи на етнолошким предметима* Љиљане Трифуновић и *Karlovci Grammar School as a Guardian of Cultural Heritage* Чарне Милинковић и Лидије Мустеданагић (у сарадњи са Карловачком гимназијом). Издавачки програм обогаћен је и интерактивним водичем кроз историјски део сталне поставке намењен деци – *Историја по мери детета* Љиљане Костић и Татјане Љубојевић, те брошурама *Очување нематеријалног културног*

наслеђа и Нематеријално културно наслеђе Татјане Бугарски, и флајерима Благовештенски сабор 1861. Влаха Буковца и Међународна година стакла 2022. у Музеју Војводине.

Поменута изложбена и издавачка делатност Музеја Војводине, праћена великим бројем разних других програма, остварена је према високим технолошким и стручно-научним стандардима, уз поштовање естетских и моралних начела – нарочито у односу према животној средини, те музејској грађи – чија је заштита унапређена, а не само промовисана. Не треба међутим, заборавити ни обављање функције матичности кроз коју је Музеј Војводине (матична установа за 20 музеја и три музејске јединице) током 2022. године успешно припремио и организовао стручну помоћ у циљу побољшања рада музејских установа и испуњавања прописаних законских решења. Фокус је био на примени *Процедура са примерима за издавање решења о утврђивању својстава културних добара за музејске предмете.* За стручну помоћ обратило се више од 300 стручњака из других установа у области дигитализације, аналогне документације, полагања стручних испита у музејима, издавања решења о утврђивању својстава културних добара и осталих докумената прописаних законом из области културе, као и за помоћ у тумачењу нових закона и подзаконских аката из области културе.

Сви поменути креирани садржаји, те богат и разноврсан програм који се нуди посетиоцима, сврставају Музеј Војводине међу лидере на пољу музеологије, и значајне актере на плану културне политике, те га, сасвим сигурно, чине репрезентативном музеолошком установом достојном признања НК ИКОМА Србије за Музеј године 2022.

Делфина Рајић, музејска саветница
Директорка Народног музеја Чачак

